N°. 2862

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG 27 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 26 September.

De Tweede Kamer heeft gisteren den ganschen dag beraadslaagd naar aanleiding van § 6 van het adres in antwoord op de troonrede en naar aanleiding van het amendement van den heer Groen van Prinsterer, over de questie van onderwijs, zonder tot een rezultaat te komen.

De zitting werd geopend door eene verklaring van den minister van Binnenl. Zaken, dat de Regering nog in deze zitting hare voorstellen van onderwijs zal ter tafel brengen. Hij geeft die verzekering, omdat in § 6 de vrees doorstraalt alsof de Regering de zaak zou willen vertragen.

Daarna staat de heer Groen van Prinsterer op, met het doel om zijn amendement aan te bevelen. Het is wonder hoe de bekwame woordvoerder ongelukkig dikwerf ontraadt, wat hij meent met alle kracht te hebben verdedigd. Zijn amendement stelt voor, de Kamer zich bereid te doen verklaren om gaarne elk voorstel te onderzoeken, »waardoor Zijner Majesteits Regering oordeelt dat getrouwe naleving der Grondwet met de behoefte van eene grootendeels christelijke bevolking in overeenstemming kan worden gebragt." Dit voorstel is om zijne algemeenheid en onbepaaldheid — want het kan heel ver gaan — en tevens om den kommentaar onaannemelijk. De spreker begint met te betuigen, dat paragraaf 6 inkonstitutionneel is. Zeker tast de paragraaf de levensvraag van het oogenblik aan, en verklaart zijne meening tegenover die der Regering. Er is daarin niets inkonstitutionneels, alleen kan daarbij gevraagd worden of de Kamer voorzigtig en doelmatig handelt; maar dat is heel iets anders. De heer Groen betuigt, niet het woord voor de Regering op te nemen, maar voor zijn Vorst, die een open hart en oor heeft [illegible] mogten worden [illegible] tieus woord, *mijn* Vorst? Is de Koning het partikulier eigendom van den heer Groen? Of is de Koning de Vorst van gansch het volk van Nederland? Wie zal het niet in den Koning prijzen, dat hij open oor en hart heeft voor de gemoedsbezwaren van velen? Maar daarnaast staan de gemoedsbezwaren van vele anderen, wier getal oneindig grooter is. En het is hier juist de vraag zoowel des Konings als der Kamers, hoe aller gemoedsbezwaren kunnen worden geëerbiedigd. Heeft de Regering slechts op de gemoedsbezwaren van sommigen gedrukt, het is pligt tevens op die der overigen te wijzen. Het verschil is nu slechts, hoe aan aller eischen kan worden voldaan. Daaromtrent verkeert de Regering nog in 't onzekere — de troonrede getuigt zulks — middelerwijl de Kamer eene gevestigde meening heeft. Die meening uit te spreken kan geraden of ongeraden zijn, als questie van gedragslijn, maar daarin kan niets ongrondwettigs zijn gelegen. Vervolgens komt de heer Groen tot zijn betoog en verdeelt het in drie onderdeelen. Alleen het eerste deel geeft eenige [illegible] de twee andere deelen doen slechts een beroep op de personelijke welwillendheid des Konings, en zouden welligt op een partikuliere audientie beter dan in de raadzaal der Tweede Kamer passen.

1°. De heer Groen acht het stelsel der Tweede Kamer heilloos. Het stelsel is dat der gemengde school. Wij geven den heer Groen *a priori* gelijk, niet in de adstraktie van deze stelling, maar in de stelling-zelve. De gemengde school is heilloos; daaromtrent zijn wij 't met den heer Groen sinds jaren eens. De Katholieken hebben dat vóór den heer Groen ontwikkeld, en geen enkel bewijs kan hij daarvoor aanvoeren, dat hij niet reeds bij katholieke schrijvers heeft gevonden. Maar er is eene andere vraag, of daartegen in ons land door middel der wet te voorzien is. Sinds lang noodigen wij den heer Groen uit ons de mogelijkheid aan te toonen, dat de wet tegen 't kwaad der gemengde school een behoedmiddel kan geven. Onze uitnoodiging is vruchteloos gebleven. Vertoogen in overvloed levert ons de heer Groen dat de gemengde school heilloos is; *waarom* niet liever bewezen dat de gemengde school bij ons te vermijden is. Dat zou veel dienstiger zijn voor zijn doel; hij zou dan onmiddellijk de gelegenheid gevonden hebben, om de Katholieken te winnen. Daardoor zou zijne zaak op dit oogenblik het aanzigt hebben, niet van eene politieke partijschap, maar van een nationaal belang, dat eene praktische oplossing erlangt. Maar neen, de heer Groen is niet te bewegen, om de zaak op praktisch terrein te brengen. Dit wordt met zoo veel zorg vermeden, dat hij al den schijn heeft van er geen kans toe te zien. En als dat waar is, wat beteekent dan zijn betoog anders dan een beroep op de volkshartstogten en op de volks-vooroordeelen, om in eene beweging, waaraan geene praktische uitkomst is te verbinden, of onregt of wanorde te veroorzaken?

a) Hij ziet in de *gemengde school terzijdestelling van 't christelijk beginsel.* Zeer juist, ten minste in den zin, waarin wij het Christendom begrijpen, en waarom wij niet eene algemeene moraal, maar de dogmatiek behoeven, waaruit de moraal voortvloeit en die er de sanktie van is. Of de Grondwetgever, zooals de heer Groen beweert, de gemengde school niet gewild heeft, is eene vraag, die moeijelijker is uit te maken.

b) De gemengde school is *godsdiensteloos;* dat is ook waar, maar niet in den zin van den heer Groen. Hij noemt ze *godsdiensteloos*, omdat de bijbel daarvan wordt geweerd. Waren dan de eerste Christenen *godsdiensteloos*, die geen bijbel hadden, en zijn de katholieke scholen godsdiensteloos, die niet den ganschen bijbel, maar eene uitvoerige bijbelsche geschiedenis bezitten?

c) Hij acht het tevens *ongrondwettig*, maar bewijst dat niet met zich op 't jaar 1848, dat is op den Grondwetgever, te beroepen. Zeker heeft hij gelijk te zeggen, dat het beter is aan *allen* een goed onderwijs te geven, dan allen bij elkander te drijven en ze met een kwaad onderwijs te bedeelen. De vraag is slechts *hoe* dat te doen, en daarover zwijgt de heer Groen. Hij beroept zich op Frankrijk, Guizot, Thiers, enz. 't Is alles wel; maar ons land is niet gelijk Frankrijk; bij ons is de bevolking bijna overal gemengd. [illegible] zijn, ja; maar zij kan ook het middel zijn om te verhinderen, dat van de staatsschool gebruik worde gemaakt tot proselytismus ten schade van andere gezindheden.

e) Zij breekt de *grondwettige gelijkstelling* der gezindheden *ten nadeele* der Protestanten. Dat is eene blijkbare onwaarheid, waartegen wij met den heer van Nispen opkomen. Wij zullen zeggen wat het is, het is een beroep van den heer Groen op de protestantsche vooroordeelen, ten einde, door middel der hartstogten van een deel des volks, te verkrijgen, wat hij redelijkerwijs niet weet aan te toonen dat in de praktijk mogelijk is. Wij herhalen het nogmaals: dat de heer Groen de mogelijkheid van een leerstellig-christelijk openbaar onderwijs aantoone — wij zullen zijne medestanders zijn. Maar zoo lang hij in gebreke blijft van dat te verduidelijken, onthoude hij zich van valsche beschuldigingen te gronden daarop, dat de Katholieken geen dolzinnige drijvers zijn, die vorderingen doen, welke zij niet weten vatbaar te zijn voor de praktijk. Het is eene zeer gemakkelijke taak eischen te stellen, en die eischen aan te bevelen met een beroep op de gevaarlijkste hartstogten van het Volk. Maar zoolang men niet den weg kan aanwijzen, langs welken de opgewekte volksdriften kunnen worden bevredigd, is zulk drijven niet het werk van een man die orde wil, maar van iemand, die, willens of onwillens — daar treden wij niet in — twist, tweedragt en onrust zaait.

f) De § gaat in haar stelsel veel verder dan het vorig kabinet. Men kan daarop *ja* en *neen* antwoorden. Het vorig kabinet is geëindigd met in het stelsel der Kamer te treden.

II. De heer Groen dankt den Koning voor de sympathie betoont aan de gemoedsbezwaren van velen en brengt hulde aan het ministerie, waarin een zijner vrienden zat, en 'twelk de taak op zich heeft genomen, om des Konings sympathiën tot wet te verheffen. Hij treedt vervolgens in een onderzoek van 'tgeen de Koning anders zou hebben kunnen doen. Wij zullen hem in dat onderzoek niet volgen, omdat wij geene vrijheid meenen te hebben om over de prerogatieven des Konings en over 't gebruik maken daarvan een diskussie op te zetten. Zoo wij geroepen werden om den Koning van raad te bedienen — eene eer waarop wij geen aanspraak maken — dan zouden wij weten wat wij den Koning in een bijzonder gehoor zouden hebben te zeggen. Maar wij achten ons niet geregtigd om datzelfde in 't openbaar en van de daken te verkondigen. Dat moge de heer Groen doen; gelijk ook hij mag wijzen op den republikeinschen geest van het land, geschikt om het koningschap in toom te houden. Wij hebben sinds lang geweten, dat in het beroep van de anti revolutionnairen op de vaderen, naast eene zekere gehechtheid aan het Huis van Oranje, een streven lag om dat Huis van Oranje onder den band en den druk te leggen van de republikeinsche vooroordeelen der vaderen, en dat de gestadige betuigingen van gehechtheid aan het Huis van Oranje zelven tot middel dienen om het Huis van Oranje gevangen te maken van dien republikeinschen geest. Zeker is de Koning beschermheer, des noods tegen de meerderheid en tegen eene tijdelijke opinie. Maar de Koning is ook beschermheer van aller regten, en alzoo ook beschermheer van de meerderheid tegen het drijven van eene kleine minderheid.

III. De Koning heeft *te regt een beroep gedaan op de ondersteuning des Volks.*

a) De heer Groen wijst daarbij op zijne herkiezing. Met welk regt? Weet dan de heer Groen niet dat de *Fakkel* zijne herkiezing heeft bewerkt? Zij heeft hem zulks nogthans luide genoeg in herinnering gebragt. En is het den heer Groen onbekend dat de *Fakkel* zoo ver van hem afwijkt, als 't geloof aan Christus' Godheid van de ontkenning dier Godheid afstaat. Is het Christendom van de *Fakkel* voor den heer Groen het Christendom? Het is voor hem een gruwel. Wat beteekent dan zijne betuiging, dat zijne denkbeelden door de kiezers van Leyden zijn gehuldigd?

b) Hij meent dat het Volk de uitvoering eener wet zou verhinderen, die het stelsel der Kamer in praktijk zou willen brengen. Daarin is [illegible] een beroep op de hartstogten der Protestanten, en 't doet vermoeden wat de spreker welligt zou verlangen dat [illegible] misschien niet nalaten zou met zijne bekende behendigheid uit te lokken. Intusschen verklaart hij toch dat hij regt voor allen wil, en bevrediging der gezindheden door afzonderlijke scholen of althans niet door de school, die men zijner partij wil opdringen. 't Is wel; maar als afzonderlijke scholen niet mogelijk zijn — wat dan? De heer Groen onthoudt er zich van om daarover eenig licht te verspreiden. En dit geeft ons aanleiding om op nieuw aan te stippen, dat de heer Groen drijft op gevaar af van wanorde te stichten.

Hij eindigt met te verklaren dat hij is tegen de gelijktijdige regeling van de drie vakken van onderwijs.

De minister van Justitie komt op tegen § 6, om de Kamer te bedienen van goeden raad, dewijl de inhoud van dien § hem heel onaangenaam is, en eene geheele verwijdering van het standpunt, door de Regering in de troonrede aangenomen, aangeeft. Het adres heeft het daarop toegelegd. Hij zal later den § bestrijden, maar vraagt thans

1°. of het parlementair is te verwijzen op een verslag dat geen *res judicata* is, en dat door eene Kamer is opgesteld, die voor de helft vernieuwd is. Met der daad, er is daarin iets zonderlings. De Kamer die thans is, al is het personeel gebleven, is niet meer de Kamer, die het verslag opstelde.

2°. Hij vraagt of de Regering de Kamer had moeten ontbinden, liever dan te beproeven of er een middel was te vinden om de Kamer en den troon in gemeenschappelijk overleg te doen treden. De kroon heeft gemeend de Kamer in de gelegenheid te moeten stellen om zich in edelmoedigen zin te verklaren. Van dien verzoenenden geest nu wijkt het adres af, betuigt de minister. Maar ons dunkt dat de minister beter gedaan had, wanneer hij van de Regering, niet van den Koning had gesproken, wanneer hij, in plaats van den naam des Konings in te roepen, aan de Kamer had medegedeeld, welke de praktische inzigten der Regering zijn omtrent de toekomstige regeling van 't onderwijs. Misschien had hij dan leden kunnen winnen, die thans niet zullen zijn afgeschrikt door het geopend vooruitzigt van eene ontbinding der Kamer. Hij eindigt met te verklaren, dat hij zich ook niet kan vereenigen met het amendement van den heer Groen. De Regering meent dat de drie takken van onderwijs zamen moeten gaan, en gelooft, dat de heer Groen en zijn amendement, dat er [illegible]

bestaan tusschen *de Grondwet* en de behoeften van eene *christelijke natie.*

De heer Bosscha, lid van de kommissie, verklaart zich tegen het amendement van den heer Groen. Dat amendement betuigt eerstens ingenomenheid met den val van 't vorig ministerie en met de opkomst van 't tegenwoordige, en, in de tweede plaats, ingenomenheid met het stelsel van onderwijs, dat dit goevernement zal aanbieden en 'twelk de scholen zal splitsen eerst in christelijke en israëlitische, en later in zoo vele scholen als uit de behoeften der bevolking zal blijken. Wij begrijpen daar niets van. Als de Regering mogt voornemens zijn — wat wij niet kunnen gelooven — om aan Katholieken en Protestanten, op éene school vereenigd, *christelijk* onderwijs te geven, dan gevoelen wij ons nu reeds verpligt ons ten sterkste daartegen te verklaren. Dat algemeen-christelijk onderwijs kan niet anders dan protestantsch zijn, en *moet* inbreuk maken op de gewetensvrijheid der Katholijken, ten minste als het iets meer is dan het algemeen-*christelijke*, waarvan de heer Bosscha spreekt, dat zich alleen bepaalt bij de moraal, en dat hij voldoende acht, 'tgeen wij hem niet kunnen toegeven, maar dat het eenig mogelijke is op eene gemengde school, ook al waren de Israëlieten daarvan uitgesloten. Over die algemeen-christelijke moraal wijdt de spreker in 't breede uit om te betoogen, dat zij voldoende is. Wij volstaan met de opmerking, dat zijn beroep op Peel en dominé Bates hier weinig te beduiden heeft, en dat eene algemeene moraal, zonder de sanktie van de dogmatiek; niet veel om 't lijf heeft. Vervolgens vergelijkt hij het amendement van den heer Groen met den §; van het adres, en om aan te toonen dat deze laatste beantwoordt aan den toestand, geeft hij een verhaal van al het gebeurde in zake van onderwijs. De slotsom daarvan is, dat er verschil bestaat tusschen de Regering en de Kamer; en dit nu laat de paragraaf uitkomen. Hij ziet daarin niets onkiesch noch ongepast. Men konstateert slechts een feit. Hij erkent, dat de minister van Justitie thans andere gedachten kan aankleven, dan die hij had toen hij lid der Kamer in de oppozitie was. Maar zoo lang dit niet overtuigend is gebleken, is hij bekommerd, dat de minister ons nationaal schoolwezen zal ondermijnen. Ook uit dien hoofde mag de regeling van 't lager onderwijs geen uitstel lijden — omdat men weten moet waaraan zich te houden. Te meer omdat Europa zich beweegt op een reaktionnair standpunt, vooral in 't godsdienstige en dogmatische. Hij meent dat dergelijke reaktie ook hier zou kunnen plaats hebben en nergens verderfelijker zijn. Hij spreekt nu niet van den minister, maar van de partij, waartoe de minister behoort; deze komt hem reaktionnair voor. Hij moet en wil het land daarvoor behoeden. Hij treedt eindelijk nog in eenige bijzonderheden, om den § van het adres van de daartegen geopperde beschuldigingen te zuiveren.

De heer Godefroi spreekt insgelijks tegen het amendement van den heer Groen. Maar hij gaat ver, hij gaat al te ver. Hij eischt, ingevolge de Grondwet, gemengde scholen, onder 't voorwendsel dat de Grondwet geen andere school toelaat. Dat is onmogelijk vol te houden. De Grondwet wil scholen, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen. Aan dien eisch der Grondwet wordt beter door afzonderlijke scholen, dan door gemengde voldaan. De vraag is slechts of afzonderlijke scholen mogelijk zijn. De spreker beroept zich ook op de geschiedenis der Grondwet, en op de getuigenis van den heer van Lijnden, die art. 194 heeft gestemd, omdat hij een korrektief daartegen vond in de *vrije scholen*. Intusschen, die geschiedenis sluit niet uit, dat aan art. 194 in een anderen zin beter kan worden voldaan, al is het dan ook dat het geheele verdere betoog van den spreker opgaat, om te bewijzen, dat de gemengde school door den Grondwetgever gewild is. De gemengde school nu is de school bruikbaar voor *gansch* het volk. Hij ontkent niet het christelijk karakter der natie; dat noemt hij een feit, maar geen regtstoestand. Wil men de Grondwet veranderen, daarvoor behoede ons God, zegt de spreker, maar daarmee heeft hij zich thans niet op te houden. Eindelijk komt hij tot het betoog dat gezindheidsscholen onmogelijk zijn, om weer op nieuw de voortreffelijkheid van de gemengde school te roemen. Wij kunnen met dien roem niet instemmen en laten ons de gemengde school niet anders dan als een *onvermijdelijk kwaad* welgevallen.

De heer Schimmelpenninck van der Oye drukt er op dat de Koning de beschermheer is van *alle* ingezetenen en aan aller gemoedsbezwaren wil te gemoet komen. Hij meent dat zulks niet mogelijk is, dan door het stelsel der Kamer. Hij is daarom tegen het amendement van den heer Groen, en voor den § van het adres, met dit voorbehoud evenwel, dat hij bezwaar heeft tegen het verwijzen naar het verslag, dewijl het verslag, gelijk hij door voorbeelden aantoont, geene definitieve beslissing geeft. Hij stelt geen amendement voor, omdat een ander 't doen zal.

Zulks geschiedt door den heer Wintgens. Maar dewijl daarover van daag wordt beraadslaagd, spreken wij daarover morgen.

Wij stippen nog aan, dat de heer van Nispen van Sevenaer met alle regt en met alle kracht heeft geprotesteerd tegen de valsche beschuldiging van den heer Groen, dat de Katholieken vroeger de gemengde school hebben bestreden, en ze nu verdedigen, omdat zij er voordeel in zien voor de Katholieken ten schade der Protestanten. Die taal, zegt hij, is allezins berekend om haat en wrevel te wekken. Hij verklaart op nieuw, dat hij alleen 't mogelijke wil en daarom thans zijne eischen beperkt. Wij komen later op deze rede terug.

Ook de heer van Deinse bestrijdt het amendement.

Eindelijk aan 't slot der zitting komt de heer van Lijnden op tegen de stelling van den heer Godefroi, dat het christelijk karakter der natie slechts een feit is, dat geene regtsgevolgen heeft, en wijst te dien einde op de *Zondagswet*, die daarop inbreuk maakt.

De diskussiën worden daarna tot heden verdaagd, vooral omdat de heer Groen nog wenscht te antwoorden.

Men schrijft uit Londen aan de *Amst. Cour.*:

»De *Northern Times* berigt »dat de hertogin-weduwe van Argyle, die onlangs van de dwalingen van het protestantismus afzag, jl. Zaturdag ochtend ten zeven ure het heilig sacrament der bevestiging in de hoofdkerk St. Andries te Glasgow ontving. Zij woonde daarna de mis en het heilig avondmaal bij, dat bediend werd door den Bisschop Murdoch." Dit berigt bevestigt de voor eenige weken gemelde omstandigheid, dat eene derde schotsche hertogin roomsch geworden was, en dat haar naam spoedig openbaar zou worden. De tegenwoordige hertog van Argyle (de zoon) is postmeester-generaal van Engeland. Het geslacht staat aan het hoofd van den schotschen adel.....

»In de benoeming der bisschoppen voor Londen en Durham schijnt de minister op nieuw ook bezweken te zijn voor den invloed der puseyistische geestelijkheid; in alle geval wat Londen betreft, waarvoor lord Palmerston reeds een anderen geestelijke dan dr. Tait bestemd had. Ook de benoeming van een bisschop voor Grahams-Town was reeds geschied en volkomen goedgekeurd door den minister van koloniën, den heer Labouchère, toen de woelingen van bovengenoemde geestelijkheid den voortgang in wettelijken vorm verhinderden.....

»Men zou het bijna met de Chartisten eens worden (die onlangs onder anderen zongen: »*Banks force and your states mensteal*") wanneer men de lijst der *boosdoeners* ziet, die direkteuren der Royal British Bank genoemd worden. Zie hier de namen en bijzonderheden:

Humphrey Brown, afgetreden parlementslid voor Tewkesbury, geleend	£ 70,908	(*f* 851,000).
John Mac Gregor, parlementslid voor Gladgow, oprigter der bank.	» 7,362	(» 88,000).
Cameron, de opzigter of *homme d'affaires*, waartegen een reeds bezwaard onderpand hoogstens waard £ 3000	» 33,000	(» 400,000).
De heer Mullins, prokureur of zaakwaarnemer.	» 7,000	(» 84,000).
Een ander dito, ...	» 2,000	(» 24,000).
John Gwinne, die in 1851 afgetreden was, liet een schuld na van	» 13,640	(» 125,000).

»Van de £ 210,487, die het tekort der bank oplevert, zijn ruim £ 121,000 genomen door personen, die onmiddellijk in betrekking stonden tot de inrigting en schuldig schijnen te zijn aan een voorbedachtelijk stelsel van misleiding; terwijl de direktie zich thans nog wil verdedigen met betrekking tot haat verzuim om de bank te doen ophouden, toen een vierde van het kapitaal verloren was, door te beweren dat de onderpanden welke zij bezat hunne waarde behouden hadden, en dat terwijl hare eigene handeling die waarde vervallen deed! De toorn en verontwaardiging der aandeelhouders klom ten top in de gehouden bijeenkomst en er zal zekerlijk eene poging tot vervolging der direktie beproefd worden. Deze bezit echter zoo als gewoonlijk eene onbeperkte volmagt.....

»De Bisschop van Exeter schijnt niet ernstig ongesteld te zijn, ten minste ll. Donderdag verdedigde hij de »maatschappij tot verspreiding van christelijke kennis en het Evangelie buitenslands," en ook bijzonder zich zelven tegen de vermoedens, die met grond opgevat zijn aangaande de roomsche strekking, die beide, zoo wel de maatschappij als den bisschop, kenmerkt. De aanleiding tot bovengenoemde verdediging was een cirkulaire van graaf Shaftesbury, uit naam der protestantsche vereeniging, waarin de bisschoppelijke aanbevelingen om ten behoeve van de verdachte maatschappij te prediken veroordeeld worden. Geruimen tijd geleden is deze zaak in verband met de brieven der kroon medegedeeld, en voor jaren reeds werd de aan de bewuste maatschappij ten laste gelegde strekking vermeld, daar ook in het buitenland de inzamelingen daarvoor geschieden."

(Partik. korresp. der *Amst. Ct.*)

Men verneemt, dat de heer van Delden, direkteur der Deventer stoombootmaatschappij te Deventer, aan het gemeente-bestuur van Arnhem de vraag heeft voorgelegd, op welken grond door hetzelve wordt afgeweken van de bepalingen, vervat in art. 238 en 291 der gemeentewet, vermits voor de doorvaart der schipbrug bij die stad geld van de maatschappij wordt gevorderd en de verordening, waarbij de heffing van dat geld is geregeld (bij de wet met belasting gelijk gesteld), niet binnen den voorgeschreven termijn herzien is. Met belangstelling ziet men de beantwoording dier vraag te gemoet. Naar men zegt, zouden in de gemeente Arnhem nog wel meer dergelijke vragen kunnen gedaan worden, daar het bestuur dier gemeente nog steeds voortgaat met verordeningen toe te passen, die volstrekt geene kracht meer hebben, ja, die zelfs openlijk in strijd zijn met onze konstitutioneele wetgeving.

Bij beschikking van 20 dezer is aan de Culenborgsche Stoombootreederij, tot wederopzegging, vergund hare stoomboot stad Culenborg, zooveel tijd, gelegenheid en hare dienst tusschen Culenborg en Rotterdam het veroorloven tevens te mogen gebruiken tot het slepen van schepen op den Rhijn, het Pannerdensche kanaal, den Neder-Rhijn de Lek en de Maas, van Lobith tot Rotterdam en omgekeerd.

Z. M. heeft benoemd: tot Hoogstd. komm. in de prov. Noord-Brabant jhr. mr. P. J. Bosch van Drakenstein; tot not. te Dinxperlo J. M. L. Mispelblom Beijer; tot komm. bij het depart. van Oorlog K. J. A. Gaillard, N. Bosboom en A. Bayly, en tot adj.-komm. W. H. Genger, H. Bronner en D. E. van den Ouweele; voorts eervol ontslagen: H. F. Koppen als burgem. van Leerdam, en als zoodanig benoemd mr. E. C. van Baerle; J. C. van den Broek en H. van der Hoek als komm. en adj.-komm. bij het depart. van Oorlog, behoudens aanspraak op pensioen, J. N. Cerrech als kommies, en J. W. Franken als 2e klerk bij gen. dep., onder toekenning van wachtgeld.

Door den min. van Binnenl. Zaken zijn bij den rijks-telegraaf benoemd: tot telegrafisten 2e kl. P. J. C. Meys, H. C. Boogaard, W. Gauw Jsz., N. Kraay Taylor, W. Vruggink, B. Meilink en G. W. ten Brummeler; 3e kl.: J. F. Moet, J. A. Schotel, W. C. F. van der Burgh, W. J. Stokmans, D. A. Kets, A. Broeders, J. M. J. Gram, F. J. Huysmans, A. J. Overtveld, H. Spies, J. B. Alberts en J. Kooreman.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Donderdag 25 September.

In deze zitting, die door 67 leden en al de ministers is bijgewoond, zijn de beraadslagingen voortgezet over den zesden paragraaf van het ontwerp-adres van antwoord op de troonrede, en de daarop door den heer Groen van Prinsterer voorgestelde wijziging, welke nog eene verandering heeft ondergaan en aldus luidde:

„Ook bij het uitzigt op de voordragt van velerlei belangrijke wetten, mogen wij niet ontveinzen dat de regeling van het lager onderwijs, thans in de hoofdtrekken geen langdurig uitstel gedoogt. Wij waardeeren Uwer Majesteits bezorgdheid voor het regt en de gewetensvrijheid van allen, en zijn gaarne bereid elk voorstel te onderzoeken waardoor Uwer Majesteits Regering bordeelt dat getrouwe naleving der Grondwet met de behoefte van eene grootendeels Christelijke bevolking in overeenstemming kan worden gebragt."

Nadat de voorsteller zijn amendement had toegelicht, en verder het woord was gevoerd door de heeren: Bosscha, Godefroi, Schimmelpenninck van der Oije, van Nispen van Sevenaer, van Deinze, van Lynden, en de ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken, heeft de heer Wintgens voorgesteld 6 aldus te lezen: § Door Uwe Majesteit wordt ons het uitzigt geopend op de voordragt van verschillende wets-ontwerpen van het uiterste gewigt, tot welker naauwgezet onderzoek wij ons gaarne bereid verklaren. Daaronder is er een, dat op het lager onderwijs, waarvan de inrigting, naar onze overtuiging, thans geen verder uitstel gedoogt. Alschoon de Kamer over de hoofdbeginselen van dit onderwerp meermalen in de gelegenheid was van haar gevoelen te doen blijken, zal zij op nieuw met naauwgezetheid de voorstellen onderzoeken, welke haar door Uwe Majesteit zullen worden gedaan. Wij zijn met Uwe Majesteit overtuigd, dat al wat tot het gebied des gewetens behoort, ongeschonden moet blijven, en meenen dat dit doel kan worden bereikt door gestipte in acht neming van de voorschriften der Grondwet, die, terwijl zij het beginsel der volkseenheid huldigt, door gelijkstelling der gezindheden en door de uitdrukkelijke bepaling dat bij de inrigting van het openbaar onderwijs ieders godsdienstige begrippen moeten worden geëerbiedigd, elk denkbeeld van gewetensdwang ten eenen male afsnijdt."

De beraadslagingen over de 6de paragraaf en de daarop voorgestelde wijzigingen zullen op morgen worden voortgezet.

OVERVEEN, 24 Sept. Heerlijk zijn de godsdienstige verlangens der parochie Overveen vervuld geworden. De statige in gothieken stijl gebouwde kerk werd door onzen Hoogw. en beminden Bisschop, bijgestaan door eene talrijke priesterschaar voor de kerk in bezit genomen en aan den Allerhoogste toegewijd. Ten half zeven ure verkondigde de klok van den forschen en toch ranken toren aan het feestelijk Overveen den dag door zoo velen zoo vurig gewenscht. Reeds verbeidde de gemeente vóór het kerkgebouw de indrukwekkende plegtigheden, die het groote en blijmoedig gebragte offer zouden volmaken en tot eene waardige woonstede des Heeren vormen. En terwijl de zegenende mond des Bisschops de heilige woorden sprak en zijne handen zegenend uitstrekte, mogt de gemeente, zoowel de jongeren als ouderen van dagen, met vertrouwen zoo bidden: »Wij hebben voor U, o God! uit liefde en met groote offers dezen tempel gesticht en deze schoone altaren gebouwd, neem dan met welgevallen ons offer aan en verhoor ons als wij u ko-

merkwaardig. Groot was het godsdienstig gevoel der gemeente onder de eerste H. Offerhande, die door den Deken van Haarlem, in tegenwoordigheid des Hoogw. Bisschops, werd opgedragen. Groot was de vreugde der gemeente en fier mogt zij het hoofd opheffen toen de Bisschop haar een schoonen lof toezwaaide, lof aan den waardigen pastoor voor zijnen ijver en het goede voorbeeld door hem gegeven, lof aan het kerkbestuur voor den ijver en het goede voorbeeld zoo krachtig getoond, lof aan de gemeente voor haren ijver en het goede voorbeeld onderling als om strijd gegeven. Moge nu de herderlijke wensch des Bisschops vervuld worden, dat de gemeente die zoo schoone kerk voor de eer van God stichtte eens een deel uitmake van den eeuwigen tempel dien Christus zich bouwt in den hemel en moge de pastoor van dat deel de sluitsteen zijn. Wat zelden gebeurt is hier gebeurd: de oprigting der kerk heeft in de gemeente voortgebragt nauwere aaneensluiting der harten; achting voor elkander op het zien van de waarlijk edelmoedige bijdragen, en bereidvaardigheid om meer voor God te doen. Het schoone heden belooft eene nog schoonere toekomst. Eere zij den architekt den geachten heer Molkenboer, voor het plan dezer kerk, die een gedenkstuk is van zijn bouwkundig talent. Eere aan den heer L. Veneman voor de schoone altaren, die zijnen kunstroem vergrooten. Eere aan den heer aannemer Sibil voor de onbekrompenheid, waarmede hij de uitvoering van het plan heeft bespoedigd. Eere aan den heer opzigter Asselet voor den ijver en de bekwaamheid met welken hij den opbouw heeft volvoerd. Dank zij den godsdienstigen zangers toegebragt, die op uitnoodiging zich beijverd hebben en er in geslaagd zijn om door hunne welluidende stemmen het heugelijk feest op te luisteren.

WASPIK, 24 September. Gisteren nacht is alhier de R. K. kerk voor eene aanzienlijke waarde bestolen. De dader of daders zijn met behulp van een ladder, welke zij bij mejuffrouw v. d. Meer buiten vonden staan, door het raam in den kerk geklommen en hebben bij het altaar de offerkist der kerk en die van O. L. V. opengebroken en geheel van hare waarde beroofd. Tot nog toe is het der politie niet gelukt de daders in handen te krijgen; doch de omstandigheid, dat aan de gordijn van het raam waar zij ingeklommen zijn, bloed bespeurd is, doet op eene spoedige ontdekking hopen. (*N. R. Ct.*)

SNEEK, 23 Sept. Van 13 tot en met 19 dezer zijn in deze provincie 76 runderen aan de besmettelijke longziekte gestorven of afgemaakt; bedragende daardoor het gezamenlijk getal sedert 1 Jan. dezes jaars 4025.

Men leest in de 2e Bulletin der *Amst. Cour.*:

MADRID, 24 September. Een koninklijk besluit schorst tot nader order den verkoop der geestelijke goederen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS 24 September. De *Moniteur de la Flotte* bevestigt, dat de vice-admiraal Tréhouart het smaldeel zal kommanderen dat voor Napels kruisen moet.

— De officiëele wereld wacht nog altijd op de nota van den *Moniteur* over de napelsche zaken. Graaf Walewski in zijne gesprekken met de vreemde gezanten, spreekt veel van het groote doel der menschelijkheid en beschaving dat Frankrijk en Engeland te Napels willen bereiken.

— De graaf von Hatzfeld is, naar men verzekert, zeer te vreden over het met den Keizer te Biaritz gevoerde gesprek over de zaken van Neufchatel. De Keizer zou niet geaarzeld hebben de regten van Pruissen steunende op de Weener traktaten en het protokol van Mei 1852 te erkennen, maar hij heeft de vraag opgeworpen, of het geschikte oogenblik wel daar zou zijn om de uitvoering der traktaten en van het protokol te verzekeren. De heer von Hatzfeld heeft doen uitkomen dat de jongste gebeurtenissen daartoe de aanleiding konden zijn. Men gelooft dat het om een schadeloosstelling te doen is.

— De *Moniteur* deelt mede, dat in de laatste week de uitbetalingen der spaarkassen, de inbrengsten overtroffen hebben en wel met honderdduizend franken. Dit is een beteekenend verschijnsel der mindere welvaart van de arbeidende klassen.

— De watersnood die in de laatste week weder beste vooruitzigt beloofde, is hersteld door nieuwe weder en de plasregens der laatste acht dagen. De bladen uit het midden en het zuiden van Frankrijk zijn met klagten over dezen ramp opgevuld.

— Het regeringsblad maakt twee rapporten van maarschalk Randon over de operatiën tegen de Kabylen openbaar. Na verschillende schermutselingen heeft de maarschalk zich meester gemaakt van eene stelling, die de geheele streek beheerscht, waar hij werkzaam is en bedoelt heeft een kamp op te rigten.

— Het *Journal des Débats* gaat voort met correspondentiën uit Madrid mede te deelen. Het kabinet wordt nu als zeer eensgezind voorgesteld, vooral zou tusschen O'Donnell en Rios Rosas de volmaaktste overeenstemming heerschen. De eerste staatsman zou, zich geheel naar de beschouwingen van zijn kollega hebben gevoegd, en het besluit om de desamortizatiewet te schorsen zou, met onderling overleg genomen zijn.

Een ander blad, de *Indépendance*, dat in de spaansche zaken steeds met groote voorliefde de partij van Espartero getrokken heeft, zegt op deze mededeelingen van het *Journal des Débats*:

»Ziedaar wat men nu schrijven durft, na drie dagen geleden met veel meer schijn van waarheid berigt te hebben, dat O'Donnel zoo ver gegaan was van zelfs met zijn ontslag te dreigen, zoo men hem tot de zienswijs van zijn ambtgenoot Rios Rosas wilde overhalen.

»De eene tegenstrijdigheid vernietigt de andere. Slechts een ding is waar, dat O'Donnell toegegeven heeft aan den druk en den hoogeren invloed van Rios Rosas, gisteren zijn vriend en nu zijn tegenstander.

»Deze strijd nu nog half verborgen, maar die weldra openlijk zal uitbarsten, vertoont zich reeds in den vorm der raadgevingen, welke men den maarschalk doet toekomen, die geheel en al dezelfde zijn als die welke men vroeger aan Espartero gaf. Men zegt hem dat het heil van Spanje in het innige verbond tusschen den heer Rios Rosas en O'Donnell bestaat, even als men twee maanden vroeger beweerde, dat dit te vinden was in de overeenstemming tusschen de beide maarschalken. Kortom, ten opzigte van O'Donnell speelt men dezelfde rol als eenigen tijd geleden met Espartero. Men behoeft geen groot profeet te zijn om te voorspellen dat de uitslag dezelfde zal wezen en dat de hertog van Lucena denzelfden weg opgaat als vroeger de hertog der Overwinning."

ENGELAND.

LONDEN, 24 Sept. Het *West-end* is ledig geloopen, de fashionable wereld bevindt zich aan de oevers der zee of in de schotsche hooglanden; van de ministers is alleen Lord Palmerston op zijn post.

— Het gevolg der Koningin van Oude vertoont zich dikwijls in de straten, en geeft duidelijk blijk dat het aan het gure londensche weder ongewoon is en de »*dear mists of England*" niet naar zijn smaak vindt. In plaats van de sympathie te ondervinden die men aan het ongeluk verschuldigd is, wordt dit hoopje getrouwe dienaars van een onttroonde Vorstin in de straten door het volk overal uitgejouwd. De Koningin zelve ontloopt die smadelijke mishandeling niet. Niettegenstaande alle genomen voorzorgen is haar rijtuig op den spoorweg door eenige nieuwsgierigen beklommen, die de Vorstin met onbeschaamde blikken begluurden. Men weet dat dit de grootste beleediging is, die men een oostersche vrouw kan aandoen.

— Men meldt met zekerheid dat de fransche en engelsche eskaders, die voor Napels moeten kruisen, te Ajaccio het anker zullen laten vallen en alvorens in de baai van Napels te verschijnen zal ieder een fregat afzenden met een diplomatiek agent aan boord om een soort van ultimatum aan de napelsche Regering aan te bieden.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 22 Sept. Sedert eenige dagen spreekt men van eene hier aangekomene nota van het parijzer kabinet, die ten aanzien der politiek van het napelsche Hof in zeer heftige woorden moet vervat zijn, zoodat men ze als een voorbode van belangrijke maatregelen door het fransche Hof in de napelsche quæstie te nemen, beschouwen kan. 't Is blijkbaar dat Frankrijk in den laatsten tijd door Engeland sterk is aangedrongen geworden, om tegen Napels gemeenschappelijk strenge stappen te doen, hoewel het zich niet met eene bloote demonstratie, waartoe zijn nabuur over het kanaal het wil verleiden, zou overgeven. Het heeft het plan gehad zich ter Oostenrijk te wenden, om het te hopen kunnen vertoogen tot Napels te rigten, maar van in dezelfde zijn geweest, want de het was is, is men te verlende zijn, wordt bevestigd, dat voor een paar dagen geleden naar Napels vertrokken diplomatiek, Ridder von Martini, den last hebben om op kathegorische wijze tot de vereffening der geschillen aan te dringen.

Ondanks de dreigende houding welke Frankrijk in de napelsche quæstie begint aan te nemen, heerscht nog tot hiertoe tusschen de bij die quæstie belang hebbende mogendheden de beste verstandhouding.

Men schrijft van Triëst: Zaturdag, den 20 dezer, werd te Triest, bij helder en kalm weder, eene vrij hevige merkbare slingerende aardschudding waargenomen, die 3 tot 4 sekonden aanhield. Hetzelfde verschijnsel werd opgemerkt ten vorigen jare den 9 Febr., 's morgens ten 3 ure.

BERLIJN 24 September. Het nieuwe statuut der vrije stad Frankfort door de wetgevende vergadering goedgekeurd, is afgekondigd en zal den 1sten Januarij in werking treden. De nieuwe staatsregeling bekrachtigt de scheiding der magten, de onafzetbaarheid der regters; een nieuwe regterlijke organizatie en een vertegenwoordiging op nieuwe grondslagen.

— Men schrijft uit Wiesbaden aan een duitsch blad:

»Vier dagen geleden was ik getuige van een verschrikkelijke gebeurtenis die in de groote zaal plaats had. Een knap jong mensch van hoogstens dertig jaar schoot zich aan de speeltafel een kogel door het hoofd.

»Daar de zaal zeer vol was zijn honderde personen van dit afgrijselijk schouwspel getuigen geweest. Stel u de algemeene ontsteltenis voor! Een jonge vrouw van twintig jaren, pas veertien dagen geleden met een weener gehuwd, die aan den arm van haar echtgenoot de zaal doorwandelde werd met het bloed bespat. Zij kreeg een hevige beroerte en is op dit oogenblik doodelijk ziek.

»De geneesheer heeft alle hoop opgegeven. Een andere dame, welke een stuk van de hersenpan tegen het hoofd gekregen had, is krankzinnig geworden. De ongelukkige zelfmoordenaar heeft, zegt men, belangrijke sommen met het spel verloren. De pachters van de bank, hun helpers en de policie, die in deze soort van inrigtingen door hen betaald worden, verhaalden overal dat de rampzalige een waanzinnige was die niets verloren had, enz. Ik kan u echter mededeelen dat hij nog geen maand geleden zeer rijk was; hij was gehuwd en behoorde tot een zeer hooge maatschappelijken stand.

»Het is overigens bekend dat in alle speelbanken van Duitschland, iedere week gemiddeld één zelfmoord plaats heeft van een geheel tot den bedelstaf gebragt zijnde speler. Maar daar die zelfmoorden zeer zelden in het publiek of aan de speeltafel voorvallen, smoort men het gerucht er van; den dagbladen is het stilzwijgen opgelegd en niet lekt dus naar buiten uit. Te Homburg, waar nog grover gespeeld wordt dan te Wiesbaden, hebben dezen zomer reeds *twaalf* zelfmoorden plaats gehad. Volgens zekere berigten gebeurt dit te Wiesbaden voor de achtste maal.

ITALIE.

ROME, 19 Sept. In het gisteren gehouden konsistorie zijn, behalve kardinaal Brunelli, die zoo als men weet, tot bisschop van Osimo benoemd is, door den Paus nog benoemd tot bisschop der metropolitaankerk van Mohilow, Mgr. Wenceslaus Zylinski; tot bisschop der metropolitaankerk van Warschau, Mgr. Fiiatkowski; tot bisschop der aartsbisschoppelijke kerk van Chiéti, Mgr. L. M. de Marinis; tot bisschop der aartsbisschoppelijke kerk van Martianopolis i. p. i. Mgr. J. M. Gutkowsky; tot bisschop der kathedraalkerk van Viseu Mgr. J. M. de Lemos; tot bisschop der kathedraalkerk van Bova Mgr. Dalmace d'Andrea; tot bisschop der kathedraalkerk van Wladislaw of Kalisk. Mgr. M. Marzewsky, tot bisschop der kathedraalkerk van Janow of Podlachië, Mgr. Szymansky; tot bisschop der bisschoppelijke kerk van Glzopolis i. p. i. Mgr. Vincentius Lipoky.

Onder deze namen komen die van prelaten voor, welke onderdanen van den russischen Keizer zijn. De zending van Mgr. Chigi, Aartsbisschop van Myra, is dus niet vruchteloos geweest voor de toekomst en de vrijheid der Kerk in Rusland.

STADSNIEUWS.

In de 230ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 1 trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 16817 *f* 5000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 26 September.

BEVALLEN (23 Sept.): A. C. Verkoop, geb. Wiegand, doode D. - G. J. Rebel, geb. Klapmeijer, Z. — (24 Sept.) A. H. Wafelbakker, geb. van Houtum, D.

OVERLEDEN (22 Sept.): J. van Beek.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	*f* 27,85	a —		Pruissische	*f* 34½	a —
Napelsche	—,—	„ —		Spaansche	—,—	„ —
Div. in £St.	- 11,55	„ —		Hamb. Russ.	- 36½	„ —
Eng. Russen	- 11,80	„ —		Russ. in Z. R.	- 36½	„ —
Fransche	—,—	„ —		Pools. in „	—	„ —
Belgische	—	„ —		„ „ Fl.	- 27½	„ —

Nationale Metalliek *f* —,—. Buitenl. Spanje *f* — per Fr. 120.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à *f* 10 per Stuk	*f* 9,75	à 9,85
Oude Gerande Dukaten	5,55	„ 5,65
Wigtige Souvereinen	11,70	à 11,80
„ Pistolen	9,60	„ 9,70
Stukken van 20 Francs	9,32½	9,37½
Baren Goud en Specien à *f* 1449,60 per Ned. ℔ fijn	104½	a 105 pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	*f* 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	2,35	„ 2,36
Brabandsche Kroonen	[illegible]	„ 2,70
Fransche	[illegible]	„ 2,75
Pruissische Daalders	1,73	„ 1,76
Zilver 1000 à 980	*f* [illegible]	—,—
„ 900 „ 700	„ 104,20	„ 104,70

4½ pCt. PERUAANSCHE OBLIGATIËN. — De heeren Ant. Gibbs en C°. te Londen hebben bekend gemaakt, dat er gelegenheid is ongestempelde obligatiën tegen gestempelde, die voor amortisatie zijn ingekocht, te verwisselen, mits men zich te dien einde spoedig aanmelde.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		24 SEPT. 4½ u. gebl.	25 SEPT. 4½ u.			gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	61 7/8	61½	a	61 7/8	61¾
Dito Dito	3 "	73 5/8	73	"	73 5/16	
Dito Dito	4 "	93 5/8	93	"	93¼	93
O. I. Leening 1844	4 "			"		
Amortisatie	3½ "	89 7/8		"		
Handel-Maatschappij	4½ "	129½	129½	"		
Aand. Arnh. Spoorweg	4½ "			"		
Dito Hollandsche dito	. .			"		
Obligatiën	4½ "			"		
Maatschappij van Weld.	4 "			"		
Aand. Ned. Bank.	"			"		
België, Certifikaten	2½ "			"		
Dito *Rothschild*	2½ "	50 7/16	50¼	"		
Frankrijk, Obligatiën	3 "			"		
Spanje, Onbep. Stukken	1¼ "	23 7/8	23¾	"	23 7/8	23 7/8
Nieuwe	3 "			"		
Binnenlandsche	3 "	38 5/16	38¼	"	38 5/16	38 5/16
Cert. Coup. Sp. Com.	.	5¾		"		
Amortisable Schuld	.	6 7/8		"		
Portugal, te Londen	3 "	43¾	43⅛	"	43½	43 5/16
Dito Uitgestelde		22		"		
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 "	101½	101½	"		
Dito A°. 1828—1829	5 "	101¼	101	"	101¼	
Negot. 1831 en 1833	5 "		89⅝	"		
Nieuwe Engelsche	4½ "		91½	"		
Negot. 1840	4 "	82⅜	81 7/8	"		
Dito *Stieglitz*	4	82	81½	"		
Dito Nieuwe	5 "			"		
Certifikaten te Hamburg	5 "			"		
Inschr. op 't Grootboek	6 "			"		
Dito Certifikaten	6 "		62	"		
Polen, Obligatiën	4 "		77	"		
Aandeelen 1835			153	"		
Oostenrijk, Metallieк	5 "	72 7/8	72¼	"	72½	72⅝
Dito Nationale	5 "	74⅝	74	"	74⅝	74¼
Dito 1847	2½ "	37 7/8	37⅜	"	3[illegible]	37½
Dito 1851 en 1852	2½ "	37 7/8	37⅜	"	37¾	37½
Dito Nieuwe	5 "	82	81⅝	"	81 7/8	81¾
Dito 1854	5 "	82	81⅝	"	81 7/8	81¾
Weener Bank	5 "			"		
Dito	4 "			"		
Aand. met Loting fl. 250	f			"		
Nieuwe dito 1854			304	"		
Pruiss. Aand. 1854	3½ "			"		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.	"			"		
Dito Orig.				"		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 "			"		
Dito, te Londen	5 "			"		
Denemarken, dito	5 "			"		
Louisiana, te Londen	5 "			"		
Brazilië	5 "	98⅝		"		
Dito 1843	5 "			"		
Mexiko, te Londen £ 100	3 "	21 1/16	20⅞	"	20 15/16	
Dito Onbepaalde	3 "	21 1/16	20⅞	"	20 15/16	
Peru	4½ "			"		
Grenada, dito à £ 100	2½ "	20⅝	20¼	"	20⅝	20 9/16
Dito Uitgestelde		7	6 15/16	"	7	
Ecuador		14½	14⅝	"		
Venezuela, te Londen	4½ "	29½	29¼	"	29½	
Dito Uitgestelde	1½ "		12⅞	"		
Grieken, Bi. à £ 100	5 "	4 1/16		"		

N. 5 pc. Stieglitz 92½, [illegible] B. Sp. 33[illegible] [illegible] Bras. 92[illegible] Pruis. [illegible] 3[illegible] N. [illegible], 86[illegible], O. B. A. f 121[illegible], Gren. onb. 20[illegible], [illegible] Ecuador onb. 14, Venezuela o.b. 29¼, ½.

De markt verkeerde op nieuw in eene flaauwere stemming.

Koers van het Geld: Beleening 4½ pCt., Prolongatie 5 pCt., Diskonto 4 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 54 15/16	Livorno	2/m.	f 39⅝
"	zigt	" 55 5/16	Napels	"	" 86
Bordeaux	2 m.	" 54½	Petersburg	"	" 1.81½
"	zigt	" 55	Weenen	6/w.	" 33
Madrid	3/m.	" 240	Augsburg	"	" 35¼
Cadix	"	" 240	Frankfort	"	" 98¾
Seville	"	" 239	Hamburg	2/m.	" 35
Bilbao	"	" 239	"	zigt	" 35 7/16
Lissabon	"	" 40½	Londen	2/m.	" 11,57½
Porto	"	" 40½	"	zigt	" 11,67½
Genua	2/m.	" 45¼	Rotterdam	"	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 25 Sept. Belg. leen. 2½ pc. 54½; Obligatiën 3 pc. —; id. 4½ pc. 96; Spanje 1—3 pc. 23⅝, Binnenl. 3 pc. 38⅝; Romeinen 5 pc. 84; Oostenrijk Met. 5 pc. 76½; id. Nat. 5 pc. 78½.

PARIJS, 25 Sept. Fransche 4½ pc. 91.50; 3 pc. 69.30; 3 pc. Spanje 39; id. 1¼ pc. 24¼; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 88.

MADRID, 18 Sept. 3 pc. Schuld 40.90; id. 1¼ pc. 25.50.

LONDEN, 25 Sept. Cons. 94; Spanje buit. 3 pc. 43; id. 1¼ pc. 24¼; Comité-Bew. —; Pass. —; Rusl. 5 pc. —; id. 4½ pc. —; Holl. 4 pct. 98; id. 2½ pc. 64½; Sard. 5 pc. —; Braz. —; Peru [illegible] pc. 79; Gren. uitg. 7½; id. werk. —; Mexiko 3 pc. —; Portugal 4 pc. —; Ecuador —; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 25 Sept. Met. 5 pc. 79⅝; id. 4½ pc. 69⅝; Bank-Aktiën 1068; Credit Anst. 339; Wissel op Londen 10.12; Amst. —; Parijs —; Goud —; Zilver 5¼.

BERLIJN, 25 Sept. 3½ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland 105½; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 16½; Amst. 142½; Hamb. 50½; Weenen —; Petersburg 106⅞.

HAMBURG, 25 Sept. Spanje 1¼ pc. 35 ⅛; id. 3 pc. 22; Rusl. 5 pc. 100½; 4½ pc. 90½; 3 pc. Mexikanen 41 7/8; Noord-Duits. bank 100⅝; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —.—; Amst. —.—.

FRANKFORT, 25 Sept. 5 pc. Met. 75; 1¼ pc. Spanje binnenl. 23 5/16; id. 3 pc. 38¾; Wissel op Londen 3/m. —; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 24 September.

PRIJZEN DER SPECERIJEN, op heden te Rotterdam geveild:

Notenmuskaat, N° 1. 147 cents, N° 2. 136 c., N° 3. 97 c., N° 4. 82 c. — Foelie, C. 137 c., D. 135 c., E. 131 a 132 c. — Nagelen, N° 2. 33 c., N° 3. 32 cents.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 25 Sept. Rogge. Verkocht: 146/2 ℛ Archangel f 266 k., 268 6/w.; 140/2 ℛ dito f 2[illegible]7 k., f 248 6/w. van den zolder; 145/2 ℛ dito f 265 1/m.; 141/2 ℛ dito f 2[illegible]2 3 m. — Gerst. 131/2 ℛ Petersburg. f 295 6/w. — Moutwijn f 24,50; Jenever f 30; Amst. Proef f 31,25, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

DELFT, 25 Sept. Boter; 1ste kwal. f 59 a 60; 2de dito f 56 a 58; 3de kwal. f 52 a 54.

HAVRE, 22 Sept. *Katoen* zeer geanimeerd; tot op nieuw verhoogde prijzen werden heden ruim 2400 bn. verhandeld.

HAMBURG, 23 Sept. *Koffij* zeer stil daar de houders over het algemeen niet genegen zijn onder de vorige prijzen te verkoopen. Van brazil werden 2000 bn. verkocht.

Raapolie stil; per Oct. 31⅛ a 31¼ mb. Mei 29⅝ mb.

Granen steeds in eene vaste stemming.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 24 Sept. Hofker, Pegasus, Curaçao.

BROUWERSHAVEN, 24 Sept. Bok, Hoop van Capelle, Tjilatjap naar Dordrecht.

TRIEST, 20 Sept. Nieveen, Antje, Amst.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 26 Sept., in lading naar:

Duisburg.	J. W. Meeuwsen, Niederrein N°. 5.
Ruhrort.	J. van Beek, Vrouw Wilhelmina.
Keulen.	J. van Ahlen, Cöln N°. 11.
Dusseldorp en Neuss.	H. Kievitz, Kent u Zelven.
Ludwigh en Mannheim.	J. G. Fenster, Mein Vergnügen.
Frankfort.	M. Hirschman, Frankfort N°. 12.
Mannheim.	J. Andres, Telemac.

Rijnhoogte ARNHEM, 25 Sept. 1 el 52 duim.
KEULEN, 25 „ 8 vt. 8½ „

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O.Z. HEEREN-LOGEMENT

Op Maandag 29 September, 's avonds ten vijf ure.

1. Huis en Erf, Reguliersgracht, X 489. — 2. Huis, Achterhuis en Erve, Amstelstraat, Y 411.

Advertentiën.

(2566) Op den 25 Augustus beviel voorspoedig van eene *DOCHTER*, mijne geliefde Echtgenoote GESINA THEODORA LEGEBEKE, doch het behaagde den Almagtigen haar spoedig daarop, na voorzien te zijn van de H. Sacramenten tot zich te nemen, mij nalatende drie kindertjes.

F. J. H. SERMANT,
Med. Doctor te Boxmeer.

Zeer civiel te Koop:

Een der schoonste **Ketels voor een Bierbrouwerij**, uit drie stukken rood koper, groot 48 vaten, 36 kannen; en eene **Roerkuip** met koperen lossen bodem, groot 21 vaten 50 kannen. *Franco* te bevragen bij J. J. VAN OIRSCHOT, Directeur van het gesticht Padua, te *Handel, Noord-Braband.* (2558)

[illegible] T. J. B. WESTERWOUDT, [illegible], H. J. VAN OGTROP, J. OTTERBEEK, [illegible] Czn., J. VAN DIJK, A. KREULEN Jzn. en A. J. VAN DER KRABBEN, Makelaars, zullen op Maandag den 27sten October 1856, des avonds na vijf ure, in het voormalig *Oude-Heeren-Logement*, ten overstaan van den Notaris Mr. [illegible] VAN ETTEN, verkoopen:

N°. 1. Een kapitaal, hecht, sterk en weldoortimmerd **HUIS**, waarin onheugelijke jaren eene TAPPERIJ, genaamd **'t Loo**, benevens afzonderlijk verhuurde **Bovenwoningen, Woonkelder** en **Erve**, staande en gelegen op de Weesperstraat, hoek Achtergracht, W 87; voorts de daarachter belendende twee hechte, sterke en weldoortimmerde **HUIZEN**, met afzonderlijk verhuurde **Bovenwoningen, Woonkelders** en **Erven**, op de Achtergracht bij de Weesperstraat, W 270 en 269, een en ander te zamen in een koop.

N°. 2. Een extra kapitaal, hecht, sterk en weldoortimmerd **HUIS** en **ERVE**, waarin onheugelijke jaren een BANK VAN LEENING, staande en gelegen in de Reguliersdwarsstraat bij de Botermarkt, X 91.

N°. 3. Een hecht, sterk en weldoortimmerd **PAKHUIS** en **ERVE**, waarvan het bovengedeelte ingerigt tot Woonhuis, in de Laurierstraat, NZ, het tweede huis van de Prinsengracht, EE 642.

Breeder bij billetten omschreven en te bezigtigen des Dingsdags, Donderdags en op den Verkoopdag, van 12 tot 2 ure.

De Bewijzen van Eigendom en de Veilconditiën zijn vier dagen vóór en op den verkoopdag ter lezing, ten kantore van gemelden Notaris op de Heerengracht bij het Reguliersplein. (2570)

(2768) Bij J. BEUYSSEN en PENSART te Boxmeer, is bevragen: Een **GOTISCHE [illegible]**, schoon en goed bewerkt in [illegible], de 12 Apostelen en een schoon Mariabeeld, Onbevlekte Ontvangenis, groot 5 voet. Hier van is teekening, opgave van prijzen en nadere inlichting te bekomen.

(2569) Bij T. C. B. TEN HAGEN ziet het licht:

EEN BOEKJE

OVER DEN

GOEDEN HERDER,

door IDA [illegible] HAHN-HAHN.

Prijs 50 Cents.

Dit werkje, uit het Hoogduitsch vertaald, wordt uitgegeven ten voordeele van het **liefdewerk van den Goeden Herder**, gevestigd te Leiderdorp.

☞ Heeren Boekhandelaren, die exemplaren in commissie wenschen te ontvangen, [illegible] het verlangde getal exemplaren [illegible] geven.

(2565) Bij H. LAGERWEY, Boekhandelaar en Boekdrukker te Dordrecht, ziet heden het licht en mede bij de Boekhandelaar C. L. VAN LANGENHUYSEN te Amsterdam en verder alom te bekomen:

HET LEVEN EN DE LOTGEVALLEN

VAN DE GEBROEDERS

JAN en ANTONIE NORDEN;

BESCHREVEN DOOR J. NORDEN.

Behelzende ontmoetingen en Krijgsbedrijven in *Zeeland, Frankrijk, Spanje, Duitschland, Rusland, bij Waterloo* enz. enz. Met Platen. f 1.75

Dit werk door een geacht Roomsch-Katholijk geschreven, besluit met het leggen van den eersten steen der R. K. Kerk te Oud-Vosmeer, in Zeeland.

Belangrijke Prijsvermindering

VAN

EEN ALLERBELANGRIJKST WERK.

Zoo lang de voorraad strekt zal bij C. L. VAN LANGENHUYSEN [illegible] verkrijgbaar zijn:

Voor f 16 in plaats van **f 40.[illegible]**

Mr. W. BILDERDIJK,

GESCHIEDENIS DES VADERLANDS.

(Van de Wording des lands af, tot de Herwinning der Vrijheid in Nov. [illegible].)

Uitgegeven door H. W. TYDEMAN, 13 deelen, met een algemeen Register, drie Kaarten en Facsimile.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.